

HVA SKJER MED NORGE?

Er vi fortsatt et kristent land?

For å svare på det spørsmålet må vi først ta for oss litt historikk.

Frem til vikingetiden dyrket Norge de gamle norrøne guder. Innføring av kristendommen rundt tusenårsskiftet var en langdryg prosess. Det var tre konger som som engasjerte seg, nemlig

Håkon Adalsteinsfostre (935 – 960)

Olav Tryggvason (995 – 1000)

Olav Haraldsson (1015 – 28)

Fra 1020 ble kristendommen Norges offisielle religion.

Grunnen til kongenes iver var at kristendommen kunne brukes til å legitimere det

kongelige overherredømmet. De kunne også nedkjempe motstand fra

lokale høvdingar. For kirken var kongemakten viktig.

Kongen sikret kirkens økonomi ved donasjoner, og politisk ved å sørge for fred.

Frem til 1500-tallet var kirken i Norge en del av den katolske kirke med paven i Rom som øverste leder. På denne tiden skjedde store forandringer i Europa, både innenfor kirken og i samfunnet ellers.

I Tyskland opplevde presten Martin Luther som ung en religiøs uro. Han lurte på hvordan det skulle gå hvis han skulle dø plutselig. Han ble munk, levet etter strenge regler og ba mye. Han strevde med hvordan han skulle bli godtatt

av Gud. Men så en dag mens han leste i Bibelen, gikk det opp for ham at Gud godtok menneskene, fordi at de trodde på Jesus, og ikke for hva de gjorde eller ikke gjorde. Han oppdaget altså Bibelens hovedbudskap: at menneskene blir rettferdiggjort av nåde, ikke av lovgjerninger.

På den tiden solgte Den Katolske kirke såkalte avlatsbrev. De som kjøpte slike skulle få tilgivelse for det gale som de hadde gjort. Inntektene gikk til bygging av den nye Peterskirken i Roma.

Luthers arbeid førte til reformasjonen og dannelse av Den Lutherske kirke over hele verden. I 1537 slo Luther opp sine såkalte teser på kirkedøren i Wittenberg. Det er 500 år siden i år.

På den tiden var Norge en del av kongeriket Danmark-Norge. I 1537 bestemte kongen i København at kirken skulle gå fra romersk katolsk til å følge den lutherske læren. 1600-tallet kalles for rett-lære-tiden. Prestene utformet læren. De som mente noe annet enn det kirken lærte, kunne straffes. De ble kalt kjettere. Mange mennesker ble torturerte og henrettet. Mange ble beskyldt for å være hekser. Det var et svart kapittel i Europas historie. Ca. 100000 mennesker ble beskyldt for trolldomssaker, og nesten halvparten ble henrettet. I Norge ble ca. 300 personer anklaget for trolldom og brent på bålet. 80% var kvinner. Det var ikke bare mørk og trist kristentro på 1600-tallet. Der var også kristne med en glad og frodig tro. En av disse var dikteren Petter Dass

(1647-1707). Han tok utdanning i København og ble prest på Alstahaug i Nordland. Til å begynne med hadde han dårlig rå, men etter hvert ble han velstående. Han var allsidig. Både prest, dikter, bonde, fisker og handelsmann. Diktene hans var fulle av varme og medmenneskelighet. Han diktet også salmer som gjorde kristendommen forståelig for folk flest.

Blant annet;

*Herre Gud, ditt dyre navn og ære over verden høyt i
akt skal være,*

*og alle sjele, de trette træle, alt som har mæle, de
skal fortelle din ære.*

Pietismen.

Den rette læren. Lite oppmerksomhet rundt det levende kristenlivet. Kristendommen må komme fra hodet og ned i hjertet og hendene. Pietismen som rådet på 1700-tallet, la vekt på en levende, personlig tro. I Norge har pietismen preget deler av kristenlivet frem til vår tid.

I 1741 ble det vedtatt i lov at bare prester kunne forkynne, kalt konventikkelpakaten. Det ble holdt hus-andakter med Bibel og bønn. De tok kristentroen på alvor. De hadde en nøktern livsstil, og de var kritisk til sider ved kulturen.

Teater, dans og kortspill var regnet som synd. De krevde også at alle skulle konfirmeres. Det ble bestemt i lov fra 1736 frem til 1912 På grunn av

konfirmasjonsundervisningen måtte alle lære å lese. Det førte til leseopplæring. Pietismen la grunnlag for skolen.

Opplysningstiden.

Utover på 1700-tallet ble det gjort mange store vitenskapelige fremskritt. Filosofene begynte også å tenke nytt. Den menneskelige fornuften, kunnskap og viten kom i høysetet. Fornuften ble en slags dommer eller målestokk på alle livets områder, også når det gjaldt religion. Mange mente at menneskene måtte løsrive seg fra autoriteter.

Filosofene mente også at menneskene fra naturens side var gode. Hva skulle man da med en frelser? (mitt spørsmål).

Hans Nielsen Hauge

var en bauta i norsk kristenliv, men også i forretningslivet. Han ble født på gården Tune i Østfold i 1771. Som ungdom opplevde han et sterkt møte med Gud. Han ble kalt av Gud til å fortelle andre om den kristne troen. Han reiste rundt som predikant og holdt møter hjemme hos folk. Han skrev også flere bøker som han solgte eller ga bort. Han var svært arbeidsom, og han hjalp til der han kom. Etter hvert startet han sagbruk, møller, boktrykkerier, saltkokerier og papirfabrikker. Etter å ha fått arbeidet i gang, ga han bort virksomheter til dyktige medarbeidere. Hauge var en del av den pietistiske tradisjon. Hauge fikk ikke lov å holde møter. Han ble oppfattet som en opprører. Også handels- og næringsvirksomheten hans ble oppfattet som en trussel. Han ble arrestert flere ganger, men straks han var ute av fengslet, fortsatte han virksomheten sin. I 1804 ble Hauge igjen arrestert, og denne gangen holdt de ham inne i 7 år. Forholdene i fengslet var elendige, og til slutt ble han så syk at han holdt på å dø.

Selv i dag kan en se resultater av hans forkynnelse. F.eks. i Hardanger har de steder som han besøkte, hatt god kristen virksomhet helt opp til vår tid, mens andre steder som han ikke besøkte med sin forkynnelse, har det vært mye ugudelighet.

Innføring av kristendommen.

Olav den hellige som kong Olav Haraldsson etter vært ble kalt, var egentlig en brutal viking, og det preget også hans gjerning som "kristen konge". Den kristne livsstilen slo igjennom gradvis, men først for alvor på 1200-tallet. Til tross for disse kongenes blodige bakgrunn må Gud ha styrt flere av de avgjørelsene som disse kongene tok. Tiden fra 1030 og frem til 1530 var stort sett uten bibelsk vekkelser og menighetsliv. Folk kjente lite til evangeliet om Guds nåde.

Forkynnelsen var stort sett lovisk, og den la tunge byrder på folk. Norge var blitt et kristent folk i navnet, men det var nok få som hadde lært Jesus personlig å kjenne.

Vekkelsen.

Det var et munk i Bergen med navn Antonius som forkynnte Luthers lære. Men det var ingen vekkelse som reformerte Den Katolske kirke i Norge, men en diktatorisk avgjørelse. I 1537 avgjorde kong Kristian III at Danmark og Norge skulle være lutherske nasjoner.

I hele den katolske perioden var det meget få som hadde lest Bibelen. Først i 1670 kom Bibelen i handelen. Det var rettroenhet som var det vanligste. Men det var noen vekkelsesrøster i Oslo, Trondheim og Bergen. To av dem måtte forlate landet, men Jens Trellund som virket i Bergen rundt 1680, helbredet syke ved håndspåleggelse.

Etter hvert var det flere som kom med radikal og vekkende forkynnelse. Hans Egede var en brennende kristen på denne tiden. På 1720-30-tallet var han misjonær på Grønland.

Den kjente pietisten Erik Pontoppidan virket også i Bergen. Ingolv Diesen skriver i en av sine bøker:

"Pietismen brakte to ting i sentrum:

1. For det første et gjenfødt kristenliv, og
2. For det andre at dette kristenlivet skulle leves rent for synd og verdslighet".

Det fulgte også vekkelse med Kvekerbevegelsen og brødrebevegelsen.

De ulike vekkelsesbevegelsene møtte motstand, og mange brennende kristne ble utvist eller måtte rømme fra landet. En danske som het Søren Bølle, kom til Drammen i 1737. Han meldte seg ut av statskirken i 1741. Året etter startet han en frikirke. I 1743 ble 25 personer døpt i Drammenselven. Bølle ble sendt til tukthus og siden utvist fra landet. Haugianerne.

Vendepunktet for kristenlivet i Norge kom med haugianervekkelsen. For første gang fikk vi en landsomfattende vekkelse. Gud møtte Hans Nielsen Hauge når han gikk bak ploget og sang. Der og da fikk han kallet til å forkynne for folk. Han besøkte store deler av landet, og han gikk gjerne lange strekninger til fots, mens han strikket. Han møtte kraftig motstand, særlig fra prester og embedsmenn.

Vekkelsen fikk ny styrke fra 1814, selv om han selv ikke lenger kunne reise rundt landet.

Haugianervekkelsen ble en mektig folkebevegelse med stor innflytelse i samfunnet. Til og med lovgivningsprosessen 17.mai 1814 ble påvirket gjennom haugianere som var med blant Eidsvollsmennene.

Frikirkebevegelsen.

Det var vekkelsestider i Norge i 1840-50-årene. Fra 1856 brøt mange med Statskirken og startet frie kirkesamfunn. Presten Gustav Adolph Lammers fikk mye å si for kristenlivet i Norge. I 1850 bygde han landets første bedehus, og han startet en indremisjonsforening i 1853. I 1850-årene kom tallet på frikirken opp i ca. 20.

Metodismen.

Brødrene Charles og John Wesley var Guds redskaper i denne vekkelsen. Til Norge kom den med sjømannen O.P. Petersen. Han kom hjem til sin fødeby Fredrikstad i 1849 og svært mange i dette området ble vunnet for Gud.

Baptismen.

Den første baptistpredikant i Norge var dansken Frederich Ludvig Rymker. Baptismen var en vekkelsesbevegelse som praktiserte dåp av voksne med full neddykking i vann, såkalt troendes dåp.

Indremisjonsselskapet.

Innenfor Statskirken kom det i siste halvdel av 1800-tallet en sterk evangelisk vekkellesbevegelse. Lederen, Gisle Johnson, som var professor ved Universitetet, påvirket studentene.

I 1886 ble Lutherstiftelsen og Indremisjonsselskapet stiftet.

Car Olof Rosenius,
svensk vekkellesforkynner som fikk stor innflytelse i Norge, særlig gjennom bladet Pietisten. "Kom som du er" sa Rosenius

Den Evangelisk Lutherske Frikirke.

Mange ønsket seg reformer innenfor Statskirken, men vant ikke frem. To prester, Johan Storm Munch og Paul Wettergren, meldte seg ut av Statskirken, og sistnevnte grunnla en frikirkeforening i Arendal i 1875.

Det norske Misjonsforbund.

De lammerske frimenigheter hadde kontakt med hverandre. Det ble arrangert landskonferanser og de ansatte reisesekretær. De kalte den svensk-amerikanske evangelisten Fredrik Franson til Norge, og overalt hvor han kom, brøt det ut vekkelles. Senere tok de navnet Det Norske Misjonsforbund. Mottoet ble: "Guds barns enhet og synderes frelse".

De Frie Evangeliske Forsamlinger.

Erik Andersen Norquell var sjømann. Han ble frelst på Atlanterhavet i 1879. Først deltok han på møtene sammen med Fredrik Franson. I Bergen ble han forstander i Bergen Frie Misjonsforening (Bethel). Han fikk en sterk

åndelig opplevelse som kom til å prege forkynnelsen hans videre. DFEF har nå 70 menigheter på landsbasis.

Pinsebevegelsen.

Det var Thomas Ball Barrat som brakte pinsebevegelsen til Norge i 1907. De kjennetegnes med bibeltro forkynnelse, troendes dåp og åndsdaap. Pinsebevegelsen i Norge har ca. 32000 døpte medlemmer + ca. 10000 barn. Det er nå ca. 300 pinsemenigheter i Norge.

Liberal teologi.

Dessverre har den liberale teologi vært retningsgivende på mange områder, som skoleverk, lovgiving og politikk. Det mest tragiske er den innflytelse som den har hatt på Statskirken. Ikke bare vet å tilpasse seg signaler fra myndighetene, men også etter den alminnelige folkemening. Den har gitt etter for press fra små, men meget sterke grupper. Det tragiske er at i denne prosessen har tidens meninger fått avgjørende betydning, i strid med Guds ord. Som en følge av at Guds ord, Den Hellige skrift, tilpasses tidsånden, opplever vi en økende verdsliggjøring og frafall. Guds ord advarer mot vranglære og vranglærere. Jesus selv advarer mot falske profeter, og apostlene advarer mot falske apostler og lærere. Bibelen beskriver falske lærere som glupske ulver, svikefulle, begjærlig etter vinning, oppblåste og uvitende osv.

Hvorfor er vranglære så farlig?

Ifølge Guds ord: Den nedbryter troen, medfører at sannheten spottes, fører mange vill, fører til forbannelse og undergang. Guds ord oppfordrer de troende til å gå av veien for dem som holder seg til falsk lære, målbinde dem og ikke by dem velkommen. Vær klar over at dette er ikke slutten. I neste omgang kommer krav om samliv med flere partnere

osv. I Norges situasjon er det særlig alvorlig at selv biskopene som skal være menighetenes overhyrder, har akseptert å handle i strid med Guds ord.

Vranglærens konsekvenser.

Vi vet hvordan det gikk med Sodoma og Gomorra. men Guds ord viser også en vei ut av uføret, nemlig omvendelse til Herren, og derved ta avstand fra vranglæren og vranglærerne. Vi er dessverre kommet langt avsted på feil vei.

(Til menighetsbladet):

Forandringer i vår tid.

Hvilket tidsrom omfatter vår tid? Det er lett å sette likhetstegn (=) mellom "i vår tid" med "i min tid". For meg oppleves det rett, men for en på 50 år, vil antagelig 50 år oppleves som "i vår tid" for ham eller henne. Ifølge temaet som jeg nå skal ta for meg, vil nok min opplevelse av "i vår tid" passe best. Likevel vil jeg dele den i to, fordi at førstedelen av det jeg vil si, går tilbake til min ungdomstid. Jeg vokste opp i en bibeltro menighet som gjerne kunne kalles for pietistisk. Der hadde man klare definisjoner for det som var synd. Det var dans, teater og kino og kortspill. I tillegg kom alkohol og røking. Jentene og damene hadde noen flere forbud som røde lepper, dingel-dangel i ørene og korte skjørt. Parfyme lå gjerne i grenseland. Slik er det ikke lenger. Heldigvis eller dessverre, alt etter som ... Vi mistet nok en del ungdommer i den tiden, mens andre endret sin livsførsel etter tro og innsikt. Noen av oss holder oss fremdeles til flere, kanskje de fleste av disse livsreglene fremdeles. "Skikk dere ikke like med denne verden" gjelder jo fremdeles. Men det er jo tillatt å bruke hodet. Det går jo an å se en bra film på kino, likesom det går an å lese en bra

bok. Vi lar vel ikke være å lese bøker, fordi at der er så mange ikke-leseverdige bøker? Poenget er å velge, og velge rett. Men la meg legge til at jeg tror at mange av disse "forbudene" var med å hindre oss å komme ut for unødvendige fristelser.

Jeg tror neppe at noen generasjon før min har gått gjennom så mange endringer som jeg/vi har - på det tekniske, økonomiske, sosiale, kulturelle og politiske område. Det er en helt annen verden vi lever i dag. Men Jesus er den samme. Takk og lov.

Det som er vanskelig for oss som kristne, er alle forandringene som har funnet sted i menighetsliv, på det politiske området, i lovverket, i skoleverket og i Den Norske kirke.

Forandringene kommer litt etter hvert, og om vi ikke protesterer, så gjør vi ingenting. Hadde vi visst hva det ville ende opp med, hadde vi kanskje protestert, og så tror vi at det ikke nytter. Martin Luther King og Hans Nielsen Hauge trodde at det nyttet. Og det gjorde det. Det forandret hele nasjoner.

I siste halvdel av "vår tid" har det vært diverse endringer av Norges Lover og regelverk i skoleverket mv.

Abortloven er vel kjent. Den har medført at ca. 1500 aborter=fosterdrap blir foretatt hvert år. I mindre såkalte siviliserte samfunn plasserte man uønskede barn ut i skogen til føde for ville dyr. Vi har hatt flere tapre menn som har kjempet mot denne loven, men hittil til lite nytte.

Skoleverket som skal oppdra og undervise våre barn, tillater ikke lenger salmesang og setter spørsmålstegn ved skolegudstjenester, og kristendomsundervisningen er ikke lenger et selvstendig fag i den norske skole. Det virker som man har glemt at kristendom og kirke var starten på skole

og undervisning. Det samme er tilfelle for mange av de ledende universiteter i verden.

Darwinismen har dessverre slått gjennom hos mange. Den har også vært en hindring for troen på Bibelens skapelsesberetning.

Det mest beklagelige av det som har skjedd de senere år, er den beslutningen som Kirkerådet fattet siste år. Da bestemte man at Statskirken kunne vie likekjønnete par på lik linje med vigsel av mann og kvinne. Det finnes nok en del områder hvor det kan være forskjellig tolkning om hva Bibelen sier. Når det gjelder homofili er det kun et spørsmål om man kan lese innenat. Bibelen er klinkene, og man kan si skremmende klar, på det område. Når selv biskopene som skulle være menighetenes overhyrder, gir sin tilslutning til en liturgi og praksis som er i sterk strid med Guds ord, kan ikke frafallet bli større. Vi må være på vakt, slik at vi ikke gradvis tilpasser oss. Tidene forandrer seg, men Guds ord står fast.

Arnold Rasmussen.

OBS! Jeg har skrevet en artikkel om kristendommens utvikling tilbake fra 1000-skiftet og helt frem til vår tid, hvor siste del er det som står i ovennevnte artikkel. Alt stoffet er lagt inn på Baptistkirkens hjemmeside. Les det hele i sammenheng.

Det er leseverdig. Lykke til.